

Sygn. akt V CNP 81/12

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Owczarek

w sprawie ze skargi J. P. i I. K.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
postanowienia Sądu Okręgowego w O.

z dnia 11 marca 2004 r., , postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 stycznia
2003 r., postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 27 września 1994 r., w
sprawie z wniosku J. K.

o uwłaszczenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 sierpnia 2013 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

J. P. i I. K. w skardze z dnia 2 lipca 2012 r. wnieśli o stwierdzenie
niezgodności z prawem następujących prawomocnych postanowień:

1) postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 marca 2004 r., wydanego w sprawie z wniosku J. K. z udziałem m.in. J. P. i I. K., oddalającego apelację uczestnika J. P., wniesioną od postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 stycznia 2003 r., którym stwierdzono, że M. P. nabył przez uwłaszczenie z dniem 4 listopada 1971 r. własność nieruchomości położonej w K., stanowiącej działkę nr 148/01, dla której Sąd Rejonowy w O. prowadzi Księgę wieczystą Kw nr [...], oraz działkę nr 148/02, dla której Sąd Rejonowy w O. prowadzi Księgę wieczystą Kw nr [...];

2) postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 stycznia 2003 r., o którym mowa w pkt 1);

3) postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 27 września 1994 r., którym – jak wynika z treści skargi – w sprawie z wniosku I. K. stwierdzono, że M. P. nabył z dniem 4 listopada 1971 r. własność nieruchomości położonej w K., stanowiącej działki nr 133, 147, 246, 247/1, 250, 255 i 260, dla których prowadzona jest Księga wieczysta Kw nr [...].

Skarga, wniesiona – zgodnie ze wskazaniem skarżącego – zarówno na podstawie art. 424¹ § 1 k.p.c., jak i na podstawie art. 424¹ § 1 k.p.c., oparta została na twierdzeniu o naruszeniu art. 336 w zw. z art. 172 § 1 k.c. i art. 1 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250 ze zm.) i kwestionuje przyjęcie, że M. P. w dniu 4 listopada 1971 r. był samoistnym posiadaczem nieruchomości. Skarżący jedynie w uzasadnieniu podstaw skargi wskazali, że zaskarżyli orzeczenia w całości. Uprawdopodobniając wyrządzenie szkody, skarżący podnieśli, że w przypadku J. P. wysokość szkody odpowiada kwocie 965.880 zł, a w przypadku I. Koj – k. 856.880 zł, a związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy szkodą, a zaskarżonymi orzeczeniami polega na tym, że nadal one obowiązują, wobec czego skarżący nie otrzymali majątku, który odziedziczyliby po rodzicach, nie uzyskali dochodów z nieruchomości oraz utracili prawo dochodzenia odszkodowania za utracone dochody z nieruchomości za okres „bezprawnego upaństwowienia”. Skarżący wskazali również, że przy wydaniu zaskarżonych orzeczeń naruszone zostały podstawowe zasady porządku prawnego, takie jak prawo do dziedziczenia oraz zachowanie długoletniego okresu

posiadania samoistnego wymaganego dla zasiedzenia nieruchomości. Powołali się też na brak podstaw do wzruszenia zaskarżonych orzeczeń w drodze skargi o wznowienie postępowania i skargi kasacyjnej. W konkluzji wnieśli o stwierdzenie ich niezgodności z prawem.

Sąd Najwyższy zważył:

Skarga podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna.

W myśl art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 155, poz. 1037) w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie tej ustawy, tj. od dnia 25 września 2010 r., można wnieść skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem od orzeczeń, które uprawomocniły się w okresie od dnia 17 października 1997 r. do dnia 1 września 2004 r. Oznacza to, że skarga od orzeczeń, które uprawomocniły się przed dniem 17 października 1997 r., jest niedopuszczalna. Już z tego względu w części zaskarżającej postanowienie Sądu Rejonowego w O. z dnia 27 września 1994 r., skarga podlegała odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 4 ust. 3 wspomnianej ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. Z uzasadnienia podstaw skargi wynika zresztą, że postanowienie to, zanim się uprawomocniło, zaskarżone zostało apelacją, która została oddalona w dniu 18 września 1995 r. W myśl art. 519² k.p.c. w postępowaniu nieprocesowym – a w takim postępowaniu wydane zostało każde z powołanych postanowień, czego jednak skarżący nie dostrzegli – skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem można zaskarżyć jedynie takie postanowienia co do istoty sprawy, które kończą postępowanie w sprawie. W części zaskarżającej postanowienie Sądu Rejonowego w O. z dnia 27 września 1994 r., zatem skarga podlegała odrzuceniu także na podstawie art. 424⁸ § 1 w zw. z art. 13 § 2 i art. 519² § 2 k.p.c.

Z tej samej przyczyny należało przyjąć niedopuszczalność skargi w części zaskarżającej postanowienie Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 stycznia 2003 r. Postanowienia tego nie można uznać za postanowienie co do istoty sprawy kończące postępowanie w sprawie, bowiem zaskarżone zostało apelacją przez J. P., która została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w O. z dnia 11

marca 2004 r. Wprawdzie apelacja I. K. od postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 stycznia 2003 r., została odrzucona, ale brała ona udział również w postępowaniu apelacyjnym, stąd za postanowienie co do istoty sprawy kończące postępowanie w sprawie z jej udziałem również należy uznać postanowienie Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 marca 2004 r. Odrzucenie skargi w części zaskarżającej to postanowienie również znajdowało usprawiedliwienie w art. 424⁸ § 1 w zw. z art. 13 § 2 i art. 519² § 2 k.p.c.

Z kolei w części dotyczącej zaskarżenia postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 marca 2004 r., skarga, której dopuszczalność w świetle art. 4 ust. 3 wspomnianej ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. nie budzi wątpliwości, stwierdzono, że nie spełniono wymogu przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W myśl tych przepisów skarga powinna zawierać wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne jest elementem skargi odrębnym od podstaw skargi i ich uzasadnienia. Nawet zatem jeżeli ten sam przepis jest zarazem powołany w podstawach skargi i stanowić ma przepis, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, konieczne jest powołanie go w dwóch odrębnych punktach po to, aby spełnienie wymagania przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. było niewątpliwe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2006 r., III CNP 21/05, Lex nr 1107125). Nie jest wystarczające odwołanie się jedynie do podstaw skargi lub ich uzasadnienia, gdyż kognicja Sądu Najwyższego, działającego na tym etapie postępowania skargowego w składzie jednoosobowym, jest odmienna jak w postępowaniu rozpoznawczym i nie może obejmować wskazanych podstaw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2006 r., II CNP 65/06, Lex nr 445241). Skarżący wnieśli skargę pozbawioną tego elementu. W części dotyczącej postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 marca 2004 r., sygn. akt II Ca 385/03, skarga podlegała zatem odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 w zw. z art. 424⁵ § 1 pkt 3 i art. 13 § 2 k.p.c., pomijając już nieprawidłowe – chociaż jednoznaczne – oznaczenie czy postanowienie to zostało zaskarżone w całości lub w części, czego wymaga art. 424⁵ § 1 pkt 1 k.p.c.

Ponadto w tej części skarga podlegała odrzuceniu również na podstawie art. 424⁸ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Wbrew twierdzeniom skarżących od postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 marca 2004 r., w myśl art. 519¹ k.p.c. w brzmieniu ówczesnie obowiązującym, przysługiwała kasacja, której skarżący nie wnieśli. Na podstawie art. 519² § 2 k.p.c. strona, która nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, może żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy kończącego postępowanie w sprawie – o ile nie jest możliwa zmiana lub uchylene postanowienia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych – tylko w wyjątkowym wypadku, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., występuje m.in. wtedy, gdy strona nie wniosła przysługującego jej środka zaskarżenia z powodu ciężkiej choroby, katastrofy, klęski żywiołowej lub błędnej informacji udzielonej przez pracownika sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006/6/113). Skarżący nie podjęli nawet próby wykazania, że tak rozumiana nadzwyczajna sytuacja wystąpiła w sprawie. Już tylko na marginesie trzeba podkreślić, że odmowa sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej (kasacji) przez adwokata ustanowionego z urzędu, wobec braku ku temu podstaw - o czym skarżący nawet nie wspomnieli - nie usprawiedliwia jeszcze przyjęcia, że w sprawie wystąpił wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 519² § 2 k.p.c.

Wreszcie nie sposób uznać, aby skarżący spełnili wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., zgodnie z którym skarga powinna zawierać uprawdopodobnienie szkody wynikłej z wydania zaskarżonego orzeczenia. W skardze podano jedynie kwoty, mające odpowiadać wysokościom szkód doznanych przez skarżących oraz twierdzenia odnoszące się do istnienia związku przyczynowo-skutkowego (art. 361 k.c.). Zabrakło jednak uprawdopodobnienia w jaki sposób wysokość szkody została wyliczona – całkowicie oraz w odniesieniu do poszczególnych jej postaci, tj. wartości utraconego majątku, który podlegałby dziedziczeniu, wartości utraconych dochodów, wartości utraconego odszkodowania (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006/7-8/141). Skarga podlegała więc odrzuceniu także na podstawie art. 424⁸ § 1 w zw. z art. 424⁵ § 1 pkt 4 i art. 13 § 2 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił jak w postanowieniu.